T.C. Singapur
Büyükelçiliği

SİNGAPUR'UN DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ROLÜ
(Kasım 2023)

Genel

Güneydoğu Asya bölgesinde, 730 km^2 yüzölçümüne ve yaklaşık 5,9 milyon nüfusa[1] sahip bir şehir devleti olan Singapur'un 2022 yılındaki GSYH'si, Dünya Bankası'nın verilerine göre 466,79 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Kişi başı GSYH 82.807 ABD Dolarıdır. Dünya Bankası verilerine göre satın alma gücü paritesi bakımından Singapur 2022 yılında kişi başı 127.567 ABD Dolarıyla, dünyada bu alanda Lüksemburg ve İrlanda'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Ezcümle, Singapur dünyadaki en müreffeh ülkelerden biridir. 2023 yılı itibariyle enflasyon %5,8 ve işsizlik oranı %1,80'dir.

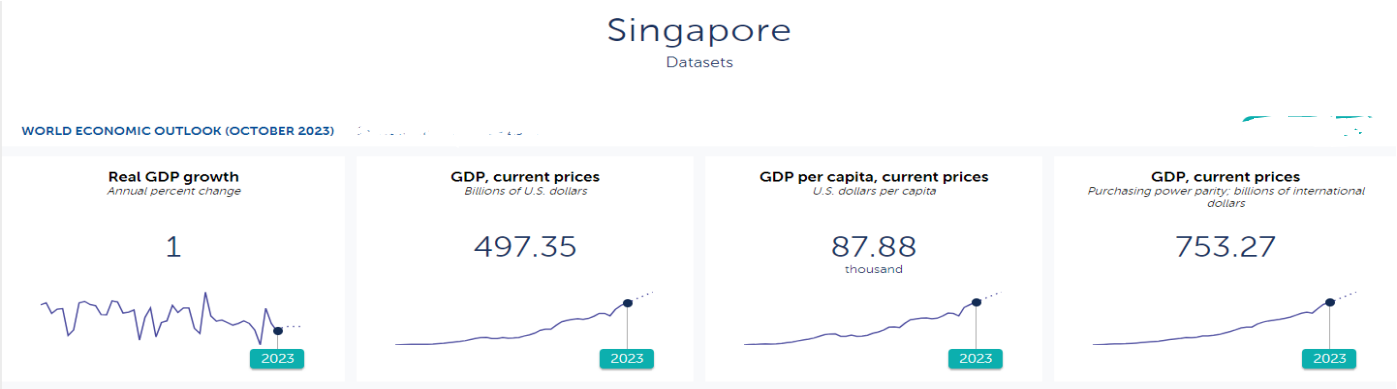

1- IMF verilerine göre Ekim 2023 itibariyle Singapur'un performansı

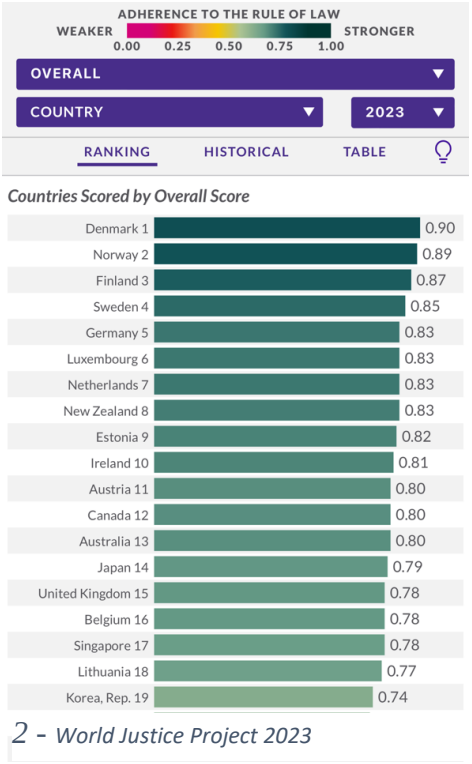

2 - World Justice Project 2023

Bağımsızlığını elde ettiği 1965 yılında kişi başı GSYH'nin 517 ABD Doları olduğu Singapur, yaklaşık bir kuşak zarfında üçüncü sınıftan birinci sınıf ekonomiler arasına yükselmiştir. Bağımsızlığı takip eden ilk 10 yıl zarfında Singapur'un GSYH'si yıllık ortalama %10 oranında artarken, 1976-2018 döneminde reel büyüme ortalama %6,5 olarak kaydedilmiştir.

Başarının arka planı

Singapur'un ekonomik başarısı esas olarak, uluslararası müteşebbislere hitap eden, şeffaf, güvenilir ve öngörülebilir bir ekonomik model oluşturmasıyla açıklanabilir. Siyasi açıdan istikrarlı bir ülke olan Singapur Dünya Yolsuzluk Endeksinde[2], yolsuzluğun en az olduğu ilk beş ülkeden biridir. Hukukun üstünlüğü endeksinde[3] dünyada en iyi performansa sahip ilk 20 ülke arasında 17. sıradadır. Singapur iş kurma/iş yapma kolaylığı açısından dünyada birinci sırada yer almaktadır[4]. Ekonominin yönetiminde Hükümet, uzun-vadeli planlama temelinde rasyonel kararlar almakta; iyi yönetişime ve hesap verilebilirliğe önem

[1] Haziran 2023 itibariyle toplam nüfus 5,92 milyondur: Singapur vatandaşları 3,6 milyon. Daimi oturum izni bulunanlar 540 bin ve daimi oturum izni bulunmayanlar 1,77 milyon.
[2] https://www.transparency.org/en/cpi/2022
[3] https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global
[4] Economist Intelligence Unit (EIU) (Business Environment Rankings 2023) https://www.eiu.com/n/eius-business-environment-rankings/

atfetmekte; popülizmden uzak durarak, sürdürülebilirliğe öncelik vermekte; ezcümle, özel çıkarları kollamaktan ziyade yediemin gibi hareket etmektedir.

Singapur'un deniz ve hava ulaştırmasında küresel merkezlerden biri olması, ülkeyi yabancı iş çevreleri ve yatırımcılar için cazip kılmaktadır. Dijital irtibat açısından da Singapur merkezi bir konumu haizdir. Dünyada mevcut veya planlanan 480'i aşkın denizaltı kablo hattından 30'undan fazlası Singapur'la irtibatlı bulunmaktadır[5]. Singapur aynı zamanda dünyadaki başlıca veri depolama merkezlerinden biri konumundadır[6]. Evlerde kullanılan internet hızı açısından Singapur 255 Mbps hızla dünyada ikinci sırada bulunmaktadır[7]. Singapur, güçlü dijital altyapısına koşut olarak, Küresel İrtibat Endeksinde (GCI) ABD ile İsviçre'nin arasında dünyada 2. sırada yer almaktadır.

Ekonomik büyümenin ana arterleri

Doğal derin liman konumunda bulunan Singapur, tarih boyunca ana ticaret güzergâhları üzerindeki önemli noktalardan birini teşkil etmiştir. Günümüzde, 105 km uzunluğundaki Singapur Boğazından günde yaklaşık 1.000 geminin geçtiği; bu itibarla dünya ticaretinin %70'inin Singapur Boğazından aktığı tahmin olunmaktadır. Küresel çapta önemli bir liman işletmecisi olan PSA'nın yönetimindeki Singapur limanı, konteyner sevkiyatı açısından Şanhay'ın ardından dünyanın en yoğun ikinci limanıdır[8]. Singapur limanının 2021 yılındaki kapasitesi 37,7 milyon TEU'ya ulaşmıştır[9]. Singapur aynı zamanda reeksport bakımından da bölgesel merkez konumundadır. Singapur limanına ulaşan her 10 konteynerden dokuzu ülkeye girmeden tekrar ihraç edilmektedir.

Singapur son 10 yıldır, dünyadaki 43 başat liman arasında, en gelişmiş denizcilik merkezi olarak seçilmektedir[10]. Gemilere bakım ve ikmal hizmeti de sunan Singapur'a ait Jurong Adası, üzerinde bulunan petro-kimya tesisleriyle dünyadaki en büyük sekizinci kimyasal madde ihracat merkezidir (Singapur'un petrol üretimi bulunmamaktadır). Singapur Ticaret ve Sanayi Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 100 küresel petrol, petro-kimya ve özel kimyasal madde şirketine evsahipliği yapan Jurong adasındaki toplam yatırımların 42 milyar Dolar tutarında olduğu hesaplanmaktadır.

[5] https://www.submarinecablemap.com
[6] Ülkenin toplam elektrik tüketiminin %7'si veri merkezlerince kullanılmakta olup, bu oranın 2030 yılı itibariyle %12'ye yükselmesi öngörülmektedir.
[7] https://worldpopulationreview.com/country-rankings/internet-speeds-by-country
[8] 42 ülkede mevcudiyeti bulunan PSA, ülkemizde Mersin Limanını işletmektedir. Avrupa'da Antwerp, Genoa, Venedik, Mersin, Gdansk ve Sines (Portekiz) limanları PSA yönetimindedir. PSA limanlarından dünyadaki konteynerlerin yaklaşık %20'si geçmektedir.
[9] Yapımına 2022 yılında başlanan ve 2040 yılında tam kapasite hizmete girmesi planlanan Tuas limanının kapasitesi 65 milyon TEU olarak öngörülmektedir.
[10] Xinhua-Baltic ISCD index

Jurong, Singapur'un GSYH'sinin %3'üne ve üretiminin %20.4'üne katkı yapmaktadır. Singapur aynı zamanda, petrol ve doğal gaz teçhizatı ile hizmetleri açısından da önde gelen bir merkez konumundadır.

Ekonominin sektörel dağılımı %75 hizmet sektörü %24,5 sanayi sektörü ve %0,5 tarım sektörüdür.

Singapur'un GSYH'sinin %8'ine katkı yapan elektronik, Singapur'un en güçlü olduğu sektörlerden biridir. Eğitim Bakanlığı'nın verilerine göre, dünyadaki her 10 silikon devre levhalarından biri ve hard disklerin %40'ı Singapur'dan gelmektedir. Singapur'da dünyanın en büyük 10 yarı iletken üreticisinden sekizi bulunmakta; en büyük üç silikon levha fabrikasından ikisi ve en büyük üç yarı iletken montaj ve test şirketinden keza ikisi yer almaktadır.

Eczacılık ile biyoteknoloji Singapur'un güçlü olduğu sektörlerden bir diğeridir. Ülkedeki nitelikli işgücü, yenilikçiliğe açık ortam ve gelişmiş AR-GE ekosistemi sayesinde, dünyadaki belli başlı 10 ilaç/ecza şirketinden sekizinin Singapur'da tesisi bulunmakta ve dünyada en fazla gelir getiren 10 ilaçtan dördü Singapur'da üretilmektedir[11].

Havacılık ve uzay, tıbbi teknolojiler, hassas mühendislik, bilgi ve iletişim teknolojileri, yaratıcı sanayii ile sürdürülebilirlik öne çıkan diğer sektörlerdendir.

Ekonomik Kalkınma Kurulunun verilerine göre, 2022 yılı itibariyle Singapur'da 1.100'den fazla aile ofisi bulunmaktadır[12]. Singapur üzerinden yönetilen varlıkların toplam değeri 2021 yılı itibariyle yaklaşık 4 trilyon ABD Dolarına ulaşmıştır. Bu meblağın %78'i Singapur dışında bulunmakta olup, %55'i Asya-Pasifik Bölgesinde yatırım olarak değerlendirilmiştir. Singapur'da ayrıca, 4.000'i aşkın start-up şirket bulunmakta olup, aile ofislerinden ve risk sermayedarlarından önemli ölçüde yatırım almaktadırlar.

Küresel Finans Merkezleri Endeksi 2022 yılı Raporuna göre Singapur, New York, Londra, Hong Kong, Şanghay ve Los Angeles'den sonra 6. sırada yer almaktadır. Singapur Asya Pasifik Bölgesinde Avustralya ile beraber AAA kredi notuna sahip iki ülkeden biridir.

Singapur Merkez Bankası (MAS)'ın döviz rezervleri Kasım 2023 itibarıyla 463 Milyar SGD'dir (342 Milyar ABD Doları). Temasek isimli varlık fonunun toplam küresel portföyü 382 milyar SGD (yaklaşık 287 milyar ABD Doları) tutarındadır. 2022 yılı itibariyle, Singapur'un toplam rezervlerinin (Merkez Bankası, varlık fornları olan GIC ile Temasek ve emekli sandığı tasarrufları dâhil) 2,2 trilyon ABD Doları meblağında olduğu tahmin edilmektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırım (FDI) akışına bakıldığında, Singapur, Asya-Pasifik bölgesinde, Hindistan, Avustralya ve ÇHC'nin ardından en fazla FDI alan dördüncü ülke konumundadır. Dünyada ise, 8. sırada bulunmaktadır. FDI'nın yöneldiği temel sektörler; yazılım ve bilgi teknolojileri (IT) hizmetleri, iş ve profesyonel hizmetler, mali hizmetler, elektronik ve iletişim ile medya olarak ortaya çıkmaktadır. Singapur'a en fazla yatırım yapan ülkeler ise sırasıyla (1) ABD, (2) İngiltere, (3) ÇHC, (4) Fransa, (5) Hindistan, (6) İsviçre, (7) Güney Kore, (8) Japonya, (9) Almanya ve

3 - Ülkelerin doğrudan yabancı yatırım alma performansı (Singapur 8. sıradadır)

[11] Kaynak: Economic Development Board (EDB) of Singapore
[12] https://www.edb.gov.sg/en/our-industries/family-office.html

(10) Hong Kong (ÇHC)'dir. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın bir raporuna göre, ABD'nin Singapur'a doğrudan yatırımlarının toplamı 2020 yılı itibariyle 270 milyar ABD Doları meblağındadır.

FDI açısından Singapur'un cazibe merkezi olması, birkaç bileşeni biraya getirmesindeki başarısıyla açıklanabilir. Bunlar; (1) güçlü finans ve muhasebe ekosistemine sahip bulunması (2) Dijital ortam dâhil, pazarlama açısından merkezi konumda –Asya-Pasifik'te birinci sırada- yer alması (3) tedarik zincirlerindeki merkezi konumu ve lojistik ekosistemin güçlü olması[13] (4) Fikri mülkiyet haklarının korunması[14] ve sınır aşırı ihtilafların çözüme kavuşturulması bağlamındaki ileri konumu ve (5) güçlü hukuk mevzuatı ile etkili infaz sistemi olarak özetlenebilir.

Öte yandan Singapur'un dış yatırım stoku 2020 yılında 1.148 milyar Dolar seviyesinden, 2021 yılında 1.238 milyar Dolar düzeyine yükselmiştir. 2022 yılında Singapur dışındaki operasyonlardan elde edilen gelir 217 milyar Dolar (2021 yılında 196 milyar Dolar); yurtdışı faaliyetlerin ekonomideki payı ise 2022 yılı itibariyle %25.2 olarak hesaplanmaktadır. Singapur'un devlete ait varlık fonları olan GIC ve Temasek'in ÇHC'deki yatırımlarının 133 milyar Dolar olduğu tahmin edilmektedir. Buna göre, 2023 yılı itibariyle GIC'nin varlıklarının %9'unu, başka bir deyişle yaklaşık 69 milyar Doları ÇHC'ye tahsis ettiği; Temasek'in ise, varlıklarının %22'sini veya 63 milyar Doları ÇHC'de tuttuğu düşünülmektedir.

Serbest Ticaret Anlaşmaları

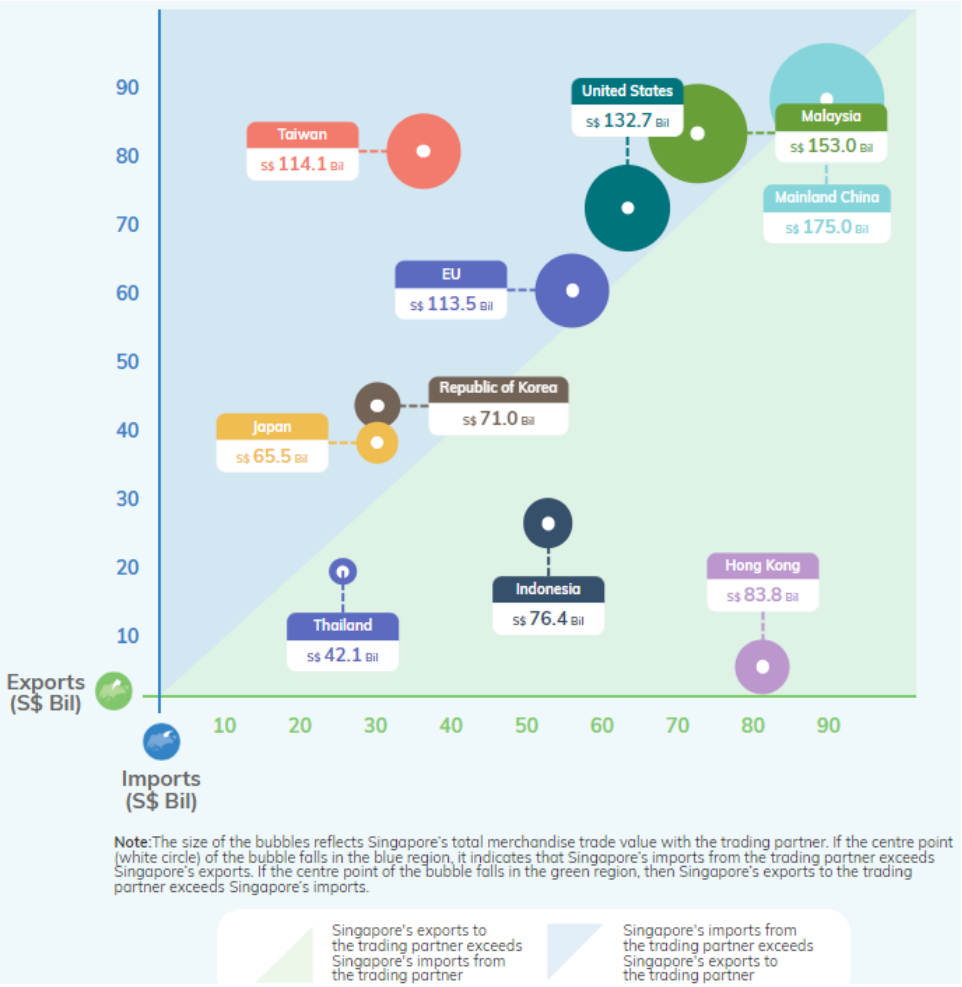

4 - Singapur'un belli başlı ticaret ortakları

65 kadar ülkeyi kapsayan 27 ikili ve bölgesel Serbest Ticaret Anlaşmasına taraf bulunan Singapur, gerçekleştirdiği ithalatın yaklaşık yarısını reeksport yoluyla diğer ülkelere ihraç etmektedir. Bu özelliği nedeniyle Singapur, yüksek gelir düzeyine sahip tüketicilerden oluşan dinamik iç pazarının yanısıra, özellikle bölge ülkelerine ulaşmak amacıyla pek çok ülke tarafından bir merkez olarak kullanılmaktadır. Milli gelirin iki katını aşan 989,9 milyar ABD Doları meblağındaki dış ticaret hacmiyle çok önemli bir ekonomik ve ticari potansiyele sahiptir (2022 Yılı: 514.9 milyar ABD Doları ihracat ve 475 milyar ABD Doları ithalat)[15]. "Trade2030" Stratejisi kapsamında, 2030 yılına kadar ihracat hacmini

[13] Dünyadaki en büyük 25 lojistik şirketinden 23'ünün Singapur'da mevcudiyeti bulunmaktadır
[14] 2019 WEF Küresel Rekabet Raporuna göre Singapur dünyada 2. ve Asya'da 1. sıradadır. Patent belgelerinin onay süresini kısaltarak, fikri mülkiyet alanındaki liderliğini pekiştirme çalışmaları olduğu bilinmektedir.
[15] Singapur İstatistik Kurumu

805 milyar SGD'den bir trilyon SGD'ye (yaklaşık 760 milyar ABD Doları) yükseltmeyi planlamaktadır.

Singapur'un hâlihazırda ülkemizin yanısıra, AB, ABD, ASEAN, Avustralya, Birleşik Krallık, ÇHC, Hindistan, Japonya, Güney Kore, KİK gibi ülke ve bölgelerde serbest ticaret anlaşmaları vardır. Singapur aynı zamanda Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşmasına (RCEP)[16], Kapsamlı ve İlerici Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşmasına (CPTPP)[17] ve Refah için Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesine (IPEF)[18] taraftır.

Singapur ayrıca, Şili ve Yeni Zelanda'yla Dijital Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (DEPA) akdetmiş; Singapur-Avustralya Dijital Ekonomi Anlaşması Aralık 2020'de yürürlüğe girmiş; Birleşik Krallık-Singapur Dijital Ekonomi Anlaşması Haziran 2022'de yürürlüğe girmiştir. Kore, Haziran 2023'te DEPA'ya katılmıştır. Kanada Mayıs 2022'de DEPA'ya katılım başvurusunda bulunmuştur. Ayrıca, ÇHC, Kosta Rika ve Peru'nun DEPA'ya katılım başvuruları mevcuttur. Singapur ile AB, Şubat 2023'te Dijital Ortaklık Anlaşmasını imzalamışlardır. Singapur'un da mensubu bulunduğu ASEAN kapsamındaki Dijital Ekonomik Çerçeve Anlaşmasının (DEFA) müzakerelerinin 2025 yılı sonunda tamamlanması hedeflenmektedir.

Sınamalar

Singapur'daki yüksek rekabet ortamı, mekân kısıtlamalarına bağlı olarak kiraların yüksekliği ve işgücünün pahalı olması bu ülkede iş yapmak isteyen müteşebbisler açısından temel sınamaları teşkil etmektedir.

Sonuç

McKinsey tarafından hazırlanan bir rapora[19] göre, 2040 yılı itibariyle küresel GSYH'nin %50'sinin ve küresel tüketimin %40'ının Asya'dan kaynaklanacağı tahmin edilmektedir. ASEAN'ın ise 2030 yılı itibariyle dünyanın en büyük dördüncü ekonomik aktörü olacağı öngörülmektedir.

Table 1. **Real GDP growth in ASEAN, China and India, 2021-24, percentage**

	2021	2022	2023	2024
ASEAN-5				
Indonesia	3.7	5.3	4.7	5.1
Malaysia	3.1	8.7	4.0	4.2
Philippines	5.7	7.6	5.7	6.1
Thailand	1.5	2.6	3.8	3.9
Viet Nam	2.6	8.0	6.4	6.6
Brunei Darussalam and Singapore				
Brunei Darussalam	-1.6	-1.5	3.2	3.2
Singapore	8.9	3.6	2.2	2.5
CLM countries				
Cambodia	3.1	5.1	5.4	5.9
Lao PDR	3.5	3.1	3.5	3.8
Myanmar	-17.9	2.0	2.0	
China and India				
China	8.1	3.0	5.3	4.9
India	8.7	6.9	5.9	7.1
Average of ASEAN-10	3.2	5.6	4.6	4.8
Average of Emerging Asia	7.3	4.4	5.3	5.4

Note: Data cut-off date is 20 March 2023. Data for India and Myanmar relate to fiscal years. 2024 projection for Myanmar is not available. Projections of regional averages (both ASEAN and Emerging Asia) for 2024 exclude Myanmar. The 2023 and 2024 projections for China, Indonesia and India are based on the OECD Economic Outlook, Interim Report March 2023.

Source: OECD Development Centre.

Singapur, nitelikli ve hem bölgesine, hem de dünyaya entegre açık ekonomisiyle, bu ekosistemde muteber bir konumunda bulunmaktadır. ABD-ÇHC stratejik rekabetinin yol açabileceği çalkantılar karşısında uluslararası müteşebbislerin güvenli bir liman bulma arayışı, Hong Kong'un küresel ekonominin ve ticaretin merkezlerinden biri olmasını sağlayan özelliklerini tedricen yitirmekte olması, Malezya, Endonezya, Vietnam ve Filipinler dâhil diğer ASEAN ülkelerinin zaman zaman yaşayabildikleri istikrarsızlıklar, Singapur'un Asya-Pasifik coğrafyasında bir merkez olma özelliğini pekiştirmektedir. Nitekim ülkede 7.000 çok uluslu şirket ile 37.000 uluslararası firma olduğu tahmin edilmektedir.

[16] Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement – Küresel GSYH'nin %30'unu ve nüfusun 1/3'ünü kapsamaktadır.
[17] Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership Agreement
[18] Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity
[19] https://www.mckinsey.com/-/media/mckinsey/featured%20insights/asia%20pacific/asias%20future%20is%20now/asias-future-is-now-final.pdf

Bu temelde, ülkemizin de "Yeniden Asya" Girişimi kapsamında ve bu girişimin uygulanmasında Güneydoğu Asya'ya atfettiği önceliğe koşut olarak Singapur'daki ekonomik ve ticari faaliyetlerini artırması, bu faaliyetlere zemin teşkil eden hukuki altyapıyı güçlendirmesi, yalnızca ikili düzeyde değil, Güneydoğu Asya coğrafyasında da, orta ile uzun vadede önemli kazanımlara kapı aralayabilecektir.

Türk müteşebbisler için potansiyel sektörler ve işbirliği alanları

Türk müteşebbislerin öncelikle, Singapur'u 5,9 milyon nüfusa sahip münferit bir pazar olarak görmekten ziyade, Güneydoğu Asya ile Uzak Doğu'ya açılan bir kapı ve ÇHC ile Hindistan'a alternatif erişim kapısı olarak değerlendirmeleri daha isabetli olacaktır. Nitekim Singapur, birçok uluslararası şirketin bölgede ve küresel çapta yürüttükleri operasyonları için merkezlerini kurdukları bir üstür.

Müteşebbislerimiz açısından öne çıkan bazı sektörler aşağıda sıralanmıştır.

- **STA'nın uygulanmasının güçlendirilmesi ve e-ticaret:** 2017 yılında yürürlüğe giren Türkiye-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması e-ticaret hakkında da hükümler içermektedir. Karşılıklı e-ticaretin desteklenmesi ve serbest ticaret anlaşmasının uygulanmasının güçlendirilmesine yönelik olarak, örneğin dijital belge kullanımını ve kabulünü de temin etmek amacıyla, Türkiye ile Singapur arasında bir "ticarette dijital işbirliği anlaşması" yapılması değerlendirilebilecektir. Dijital belgelerin karşılıklı tanınması gümrük konularında da katkı sağlayabilecektir.

  Singapur'un, Şili ve Yeni Zelanda'yla birlikte önayak olduğu ve ivme kazanmakta olan DEPA'da katılımımız tezekkür edilebilecektir. Dijital ödeme sistemlerinin (FAST, PayNow gibi) irtibatlandırılması ve uyumlaştırılması[20] da ticareti ve turizmi destekleyebilecek bir adım teşkil edebilecektir.

- **Fintek:** Dünyanın önemli finans merkezleri arasında yer alan Singapur'da fintek, ekonomide önemli bir yer teşkil etmektedir. "Statista" verilerine göre 2022 yılı itibariyle 1.580 adet fintek şirketi Singapur'da faaliyet göstermektedir. KPMG tarafından Asya-Pasifik Bölgesi için hazırlanan fintek 2022 yılı Raporuna göre, Singapur'da fintek yatırımları 2022 yılında 2021 yılına göre %22 artış göstererek 3,4 Milyar ABD Dolarından 4,1 Milyar ABD Dolarına çıkmıştır. Singapur'da fintek alanına en çok yatırım yapılan alanlar arasında birinci sırada Kripto Varlıklar/Blockchain (Blokzincir), ikinci sırada ödemeler ve üçüncü sırada ise "wealthtech" (Teknoloji tabanlı finansal çözümler üreten şirketleri ifade etmektedir.) şirketleri yer almaktadır. Asya-Pasifik Bölgesi özelinde toplam fintek yatırımları 2022 yılında 50,5 Milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup, 2021 yılındaki 50,2 Milyar ABD Dolarına kıyasla cüzi bir artış sözkonusudur. 2022 yılında alınan yatırımlar kapsamında Avustralya 30,2 Milyar ABD Doları ile bölgede birinci sırada yer almaktadır. Hindistan, 6 Milyar ABD Doları ile ikinci; Singapur 4,1 Milyar ABD Doları ile üçüncü ve Çin 700 Milyon ABD Doları ile dördüncü sıradadır.

  Singapur'da her yıl Kasım ayında düzenlenen Singapur Fintek Festivaline bu yıl Singapur Cumhurbaşkanı, IMF Başkanı ve Dünya Bankası Başkanı da iştirak etmiştir. Ülkemizden, TCMB Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Hatice Karahan 'Mali Suçlarla Mücadeleye Yönelik Kamu Altyapısı' konulu oturuma panelist olarak katılmıştır. Ülkemizin ödeme sistemlerinde geldiği ileri aşamada göz önüne alınarak, sözkonusu etkinliğe geniş kapsamlı şekilde iştirake devam olunması isabetli olacaktır. TÖDEB yetkilileriyle ahiren yapılan görüşmede, anılan Birliğin 2024 yılındaki festivale geniş kapsamlı katılım sağlaması hususunda mutabık kalınmıştır.

[20] Singapur bu tür bir uygulamayı Şubat 2023'te Hindistan'la hayata geçirmiştir.

Singapur üzerinden Güneydoğu Asya bölgesindeki fintek pazarına erişilmesi mümkündür. Yukarıda işaret edildiği üzere, Türkiye ile Singapur arasındaki dijital ödeme sistemlerinin (FAST, PayNow gibi) irtibatlandırılması ve uyumlaştırılması da ticareti ve turizmi destekleyebilecek bir adım teşkil edebilecektir.

- **Siber güvenlik:** Singapur'da siber güvenlik ürün ve hizmetlerinin toplam değeri 2021 yılı itibariyle 1,3 milyar ABD Doları olarak tahmin edilmektedir. 2020 yılı Küresel Siber Güvenlik Endeksinde Singapur dünyada dördüncü, Asya-Pasifik Bölgesinde ise, Güney Kore'yle birlikte, ABD'nin ardından ikinci konumdadır[21]. Singapur'da Ekim 2023'te düzenlenen GovWare Siber Güvenlik Fuarında, sekiz şirketimizin katılımıyla ilk defa Türkiye Milli Pavilyonu kurulmuştur. Bu alandaki angajmanımızın sürdürülmesi ve şirketlerimizin Singapur üzerinden bölgede iş imkanlarını araştırmaları faydalı olabilecektir.

- **KOBİ'ler arası işbirliği ve innovasyon:** Singapur KOBİ'lerin gelişimini aktif biçimde desteklemektedir. KOBİ'lere 2019-2022 döneminde yaklaşık 30 milyar SGD (yaklaşık 22 milyar ABD Doları) destek verilmiştir. KOSGEB'in Singapur'daki muhataplarla ve KOBİ innovasyonu alanlarında işbirliği imkânlarını araştırması faydalı olabilecektir.

- **Teknoloji parkları konusunda işbirliği:** Singapur'un 1994 yılında ÇHC'de kurduğu Suzhou Sanayi Parkı 278 km^2 büyüklüğünde olup, Singapur Suzhou Parkının bulunduğu Jiangsu bölgesinde toplam 3.700 projeye 26,5 milyar ABD Dolar tutarında yatırım yapmış; bu bölgeden yaklaşık 3,5 milyar ABD Doları yatırım almıştır[22]. Singapur aynı zamanda 1996 yılından bu yana Vietnam'da sanayi parklarının geliştirilmesinde sorumluluk üstlenmektedir. Singapurlu altyapı şirketlerinin geliştirdiği sanayi/teknoloji parkları, bilahare Singapurlu şirketler için, yatırım yapmaları bakımından tercihe şayan olabilmektedir. Bu çerçevede, ülkemizde uygun sanayi/teknoloji park projelerinin Singapurlu paydaşlarla (örneğin Surbana Jurong şirketi) işbirliği içinde geliştirilmesi değerlendirilebilecektir.

- **Otomotiv ve elektrikli araçlar:** Singapur, içten yanmalı motorlu araçların satışını 2030 yılına kadar kademeli olarak sonlandırmayı öngörmektedir. 2022 yılında Singapur'da satılan araçların %12'si elektriklidir (2021 yılında %4). Hyundai, 400 milyon Dolar yatırım yaparak, 2025 yılı itibariyle 30.000 elektrikli aracın montajının yapılacağı bir tesisi ahiren açmıştır. Singapur'da elektrikli araç üretimi iddialı olmakla birlikte, hem işbirliği, hem de bölgesel çapta ihracat/ortak üretim imkânlarının araştırılması için TEMSA ve TOGG gibi şirketlerimizin Singapur'da ofis açmaları, teknolojik işbirlikleri imkânlarını araştırmaları düşünülebilir. Keza, Güneydoğu Asya bölgesindeki otomotiv ve motosiklet yedek parçası talebini karşılamak üzere şirketlerimizin Singapur'da depo kiralayarak veya merkez kurarak faaliyet göstermesi tezekkür edilebilir. Nitekim "Sampa Otomotiv" isimli şirketimiz bu tür bir depoyu faaliyete Singapur'da geçirmektedir.

- **Gemi ve yat ihracatı:** Singapur'un denizcilik açısından merkezi konumu ve yüksek gelir düzeyi gözetilerek, gemi ve yat (elektrikli dâhil) ihracatı konusunda çalışmalarda bulunulabilir.

- **Savunma sanayi:** Savunma sanayii ürünlerimizin bölge çapında tanıtımının yapılaması açısından Singapur'da iki yılda bir düzenlenen "Air Show" (müteakip etkinlik 2024 yılında) ve IMDEX

[21] https://www.itu.int/epublications/publication/D-STR-GCI.01-2021-HTM-E
[22] https://www.channelnewsasia.com/advertorial/27-years-and-counting-suzhou-industrial-park-goes-strength-strength-2381056

(müteakip etkinlik 2025 yılında) ile yıllık "Milipol Güvenlik Fuarı" gibi etkinliklere katılımımız önem atfetmektedir. Ayrıca, Singapur'da düzenlenen Şangri-la Güvenlik ve Savunma Diyaloğu başta olmak üzere savunma ve güvenlik konularındaki etkinliklere ülkemizden mümkünse Sayın Milli Savunma Bakanı düzeyinde katılım sağlanarak, hem Singapur makamlarıyla hem de bölge ülkeleriyle temasların canlı tutulması isabetli olabilecektir.

- **İnşaat (bölge çapında inşaat projeleri gerçekleştirmek üzere):** Enerji ve su tüketimi başta olmak üzere, çevre dostu, yeşil binalara ola talebin artacağı öngörülmektedir. Yeni, verimli ve hesaplı teknolojilere dayalı, icabında şantiye dışında üretilip, şantiye monte edilebilecek tekniklerin öne çıkması beklenmektedir. Singapur'da 2035 yılı itibariyle nüfusun %25'inin 65 yaş üstü olacağı hesaba katılarak, toplu konutların daha kullanışlı ve farklı ihtiyaçlara yanıt verebilecek şekilde olması arzu edilmektedir. Tasarım ve inşaat süreçlerini hızlandıracak akıllı teknolojilerin daha fazla benimsenmesi muhtemeldir. Öte yandan, Asya Kalkınma Bankası'nın tahminlerine göre Güneydoğu Asya'da 2023-2030 döneminde, kalkınmayı devam ettirmek, yoksulluğu azaltmak ve iklim değişikliğiyle mücadele için asgari 2,8 trilyon ABD Doları meblağında yatırım yapılmasına ihtiyaç olacaktır[23]. Bu bağlamda Endonezya'nın başkentini Nusantra'ya taşımayı planladığı da dikkate alınmalıdır. İnşaat şirketlerimizin Singapur'da bir ofis kurmak suretiyle bölgedeki gelişmeleri izlemesi, ayrıca proje uygulamaları için Singapur'u ileri üs gibi kullanmaları düşünülebilecektir.

[23] https://www.adb.org/news/innovative-financing-key-private-sector-participation-asean3-infrastructure-development-adb#:~:text=For%20ASEAN%20economies%2C%20the%20total,Private%20sectro%20participation%20is%20key.